

Т. О. Цимбалістий,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного права
Тернопільського національного
економічного університету*

Рішення в управлінській діяльності

Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи. Збірник тез доповідей на Всеукраїнській науково-практичній конференції 11 квітня 2014 р. –

Тернопіль, 2014. - С.112-115.

В широкому розумінні, управлінське рішення розглядається, як акт реалізації влади з вибором способу дій у конкретній ситуації, що складає основу процесу управління [1, с. 13]. Управляти – значить вирішувати. Рішенням визначається, хто і що в державному органі має здійснювати, в які строки і з якими затратами праці і коштів, в якому порядку, при якому розподілі обов'язків, прав і відповідальності, при якій організації контролю, і яких результатів при цьому очікувати.

Прийняття рішення в державному управлінні являє собою процес, який реалізується суб'єктом управління і визначає дії, спрямовані на вирішення поставлених завдань в даній фактичній чи запроєктованій ситуації. Тобто управлінське рішення – це творча, вольова дія суб'єкта управління на основі знання об'єктивних законів функціонування керованої системи і аналізу інформації про її функціонування, яка полягає у виборі цілі, програми і способів діяльності по вирішенню проблеми.

Потреба у прийнятті рішення виникає у зв'язку із зовнішніми обставинами (припис органу управління вищого організаційно-правового рівня, координація і регулювання відносин з іншими органами управління) і внутрішніми (відхилення від заданих параметрів діяльності, виникнення резервів, порушення дисципліни, заохочення працівників).

Прийняття рішення - це процес, який починається з констатації виникнення проблемної ситуації та завершується вибором рішення, тобто вибором дії, яка спрямована на усунення проблемної ситуації.

У практичній діяльності державного органу особливості прийняття управлінських рішень та об'єктивна необхідність у їх прийнятті визначаються відповідними умовами, в яких доводиться працювати конкретному керівнику. Умови прийняття державно-управлінських рішень деталізують та конкретизують потребу в управлінському впливі, дозволяють виробити його стрижневий напрям. Особливими умовами прийняття та реалізації управлінських рішень в органах державної влади є:

- право прийняття державно-управлінських рішень – мають усі працівники, але право приймати рішення певного виду детермінується спеціалізацією конкретних працівників;

- обов'язковість – дана умова вимагає обов'язкового прийняття рішення, якщо цього вимагає ситуація, що склалася навколо суб'єкта управління відповідного органу;

- компетентність – характеризує вміння приймати кваліфіковані рішення, які відповідають усім необхідним вимогам;

- відповідальність – ця умова показує, які санкції можна застосувати щодо конкретного працівника у результаті прийняття ним хибних рішень.

Суть управлінського рішення, що приймається в державному органі конкретизується на основі аналізу та врахування усіх обмежуючих факторів, що можуть впливати на ефективність та якість управлінських рішень. До найважливіших з поміж них належать такі: час, який відводиться керівникові для прийняття рішення, ступінь підтримки керівника колективом, особисті якості керівника – один з найбільш важливих факторів, середовище прийняття рішення [2, с. 112].

Кінцевим результатом прийняття рішення є саме управлінське рішення, яке постає, як первісний, базовий елемент процесу управління, що забезпечує функціонування господарської організації за рахунок взаємозв'язку формальних та неформальних, інтелектуальних та організаційно-практичних аспектів керівництва.

Усі ці обмежуючі фактори у своїй сукупності визначають особливості тих чи інших управлінських рішень та характеристики відповідної управлінської ситуації. За своєю суттю управлінська ситуація в державному органі являє собою сукупність управлінських проблем. Вона обумовлює і деталізує необхідність прийняття державно-управлінських рішень певної якості. Критерії та підходи до характеристики якості управлінського рішення обумовлюються сукупністю вимог, які випливають з конкретної управлінської ситуації. Основними вимогами, що ставляться до державно-управлінських рішень у практичній діяльності державного органу є:

1) ефективність – здатність управлінського рішення найбільш повно забезпечувати досягнення поставленої перед державним органом мети;

2) своєчасність – в діяльності державного органу важливо, щоб державно-управлінські рішення, прийняті на основі аналізу і наукового прогнозування, спрямовувати виконавців цих рішень на практичне впровадження досягнень науково-технічного прогресу, на запобігання втратам ресурсів. Своєчасність прийняття управлінського рішення означає також дотримання строків підготовки, доведення рішення до конкретних виконавців та дієвого контролю за дотриманням завдань, передбачених управлінським рішенням.

3) реальність – обумовлює відповідність прийнятого рішення наявному кадровому, ресурсному та інформаційному потенціалу державного органу;

4) правомірність означає, що діяльність всіх підрозділів державного органу, пов'язана з формуванням різноманітних правових норм. Таке дотримання є обов'язковим і в процесі прийняття державно-управлінських рішень. Правомірність управлінських рішень обумовлюється нормами, що встановлюють компетентність державних органів управління і окремих керівників. Ця компетентність встановлюється у відповідності до цілей діяльності державного органу, тобто дозволяє конкретному керівнику виконувати лише ту (спеціальну) діяльність, яка входить до його завдань;

5) повноважність – це відповідність управлінського рішення функціональним обов'язкам особи, яка його приймає. Керівники будь-якого рівня управління не можуть приймати державно-управлінські рішення, які виходять за межі його повноважень. Під повноважністю розуміється також збалансованість прав і відповідальності кожного органу, кожної ланки, кожного рівня управління.

6) логічна послідовність і лаконічність – це суперечливість управлінського рішення, що приймається в державному органі, раніше прийнятими рішеннями, а також – чіткість і якість розуміння цілей і завдань, які має на меті рішення, послідовність у досягненні цих завдань .

7) комплексність – дана вимога обумовлюється природою процесів та явищ суспільного розвитку, що виступають об'єктом управління державного органу. Ці процеси і явища характеризуються наявністю безлічі взаємопов'язаних елементів, між якими існують органічні взаємозв'язки. Тому необхідно, щоб управлінське рішення комплексно враховувало й можливі наслідки соціального, політичного та іншого характеру;

8) повнота оформлення. З метою забезпечення умов успішної реалізації державно-управлінських рішень важливо дотримуватись правильної форми їх викладу. Ця форма викладу повинна виключати нерозуміння чи неоднозначний характер трактування завдань, що стоять перед конкретним виконавцем державно-управлінського рішення, контролювати хід його виконання, вносити в нього корективи. При цьому, поряд з конкретними завданнями та діями по його реалізації, необхідно вказувати відповідні способи і засоби реалізації цих дій, здійснювати ресурсне обґрунтування тощо. Тобто рішення повинно охоплювати весь об'єкт управління, всі сфери його діяльності, всі напрями його розвитку.

Отже, в найбільш загальній формі управлінське рішення повинно охоплювати: ціль (сукупність цілей) функціонування та розвитку системи; ресурси, які використовуються для досягнення цих цілей; засоби, основні шляхи та способи досягнення цілей; строки досягнення цілей; порядок

взаємодії між підрозділами та виконавцями; організацію виконання робіт на всіх етапах реалізації рішення.

Використані джерела:

1. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник / І.Б.Гевко. - К: Кондор, 2009. – 187 с.
2. Василенко В.О. Теорія та практика розробки управлінських рішень. Навчальний посібник / В.О.Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 420 с.